інтонація звертання; інтонація вимоги; інтонація розповідного речення з підсиленням протиставлення.

3. Третя інтонаційна конструкція: інтонація питання в питальних реченнях без питального слова; інтонація розповідного речення з вираженням незавершеності, зіставлення, перерахунку.

4. Четверта інтонаційна конструкція: інтонація питання в питальних реченнях зі значенням зіставлення (зі сполучником а).

5. П'ята інтонаційна конструкція: оклична інтонація у реченнях з займенниковими словами при вираженні якісної й кількісної оцінки; оклична інтонація в реченнях без займенникових слів.

6. Шоста інтонаційна конструкція: оклична інтонація в реченнях з/без займенникових слів при вираженні якісної й кількісної оцінки; інтонація перепитування.

7. Інтонація волевиявлених речень, що виражають: вимогу або категоричне прохання; ввічливе прохання; прохання про дію; прохання про дозвіл; побоювання й застереження; пораду.

8. Сьома інтонаційна конструкція: вираження заперечення незгоди.

9. Інтонація складного питального речення [2, с. 12-13].

З метою формування у студентів-іноземців навичок побудови висловлювань відповідно до інтонаційних конструкцій української мови доцільне виконання таких завдань:

1. Інтонаційний диктант (сприяє розумінню студентами значення записаних інтонаційних конструкцій, усвідомленому використанню їх у соціально-побутовій сфері спілкування, правильному їх інтонаційному та граматичному оформленню).

2. Фразовий диктант (забезпечує вміння студентів будувати власні висловлювання (спочатку за пропонованим зразком, а в подальшому – самостійно) та інтонувати їх відповідно до орфоепічних норм української мови).

3. Фразовий диктант з опорою на малюнок (дозволяє вдосконалювати вміння студентів будувати власні висловлювання з певної комунікативної теми шляхом спостереження за звучанням мікротексту, відтворення його вголос та при написанні, а також завдяки Отже, ритміко-інтонаційні навички є важливими при вивченні української мови як іноземної, оскільки від правильності усного мовлення залежить рівень та якість соціально-побутового, соціально-культурного та професійного спілкування іноземних студентів в україномовному середовищі.

*Використана література:*


1. *Вінницька В. М.* Слухаємо, говоримо, пишемо (українська мова як іноземна) : навчальний посібник / В. М. Вінницька, Л. С. Головяшина. – К. : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2003. – 184 с.
2. Навчальні мінімуми з української і російської мов для іноземців / [укл. Н. Ф. Зайченко, С. А. Воробйова]. – К. : ІСДО, 1995. – 200 с.
3. Українська мова: енциклопедія / [редкол. В. М. Русанівський, О. О. Тараненко, М. П. Зяблюк та ін.]. – [2-е вид., випр. і доп.]. – К. : Українська енциклопедія, 2004. – 824 с.
4. *Шендерук О. Б.* Принцип апроксимації / О. Б. Шендерук, В. А. Пермінова // www.rusnauka.com/29_DWS_2011/Philologia /1_94987.doc.htm



***Аннотация***

*Охарактеризованы особенности основных интонационных конструкций украинского языка. Исследована специфика ритмико-интонационных навыков, формирование которых является необходимым для овладения украинским языком иностранными студентами. Определены основные виды тренировочных упражнений, которые являются эффективными при формировании у студентов-иностранцев умений и навыков правильного интонирования разнообразных интонационных конструкций украинского языка.*

***Annotation***

*The features of intonation of Ukrainian, basic intonation constructions. Specific of ritmiko-intonation skills forming of which is necessary for a capture Ukrainian by foreign students is investigational. The basic types of trainings exercises which are effective at forming for the students-foreigners of abilities and skills of correct intonation of the various intonation Ukrainian language constructs are certain.*



**УДК 378.016:[39(100):379.822]**



***Подобєд О. А.***


## ВІРТУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНІ ЕКСКУРСІЇ ЕТНОГРАФІЧНИМИ МУЗЕЯМИ СВІТУ

Екскурсійна діяльність як форма навчально-виховної роботи здавна перебувала у полі зору педагогів. У XXI ст. екскурсія як складова частина навчального процесу набуває нового вигляду.

Наприкінці 1960-х – на початку 1970-х рр. японські вчені розробили концепцію відкритого інформаційного суспільства. Вони стверджували, що рушійною силою розвитку суспільства буде виробництво не матеріального, а інформаційного продукту [4]. Концепція внесла свої корективи і в організацію навчальної екскурсійної діяльності.

Ще на початку 1980-х рр. Міжнародна рада музеїв заявила про необхідність широкого впровадження

інформаційних технологій у діяльність музеїв. За спільною ініціативою Комісії європейського співтовариства і програми "Розширені комунікаційні технології та послуги" протягом 1996–2002 рр. реалізовано два проекти: 1) Мультимедійний доступ до європейської культурної спадщини; 2) Мультимедія для освіти і зайнятості через інтеграцію культурних ініціатив. У рамках реалізації першого проекту представники майже 300 європейських музеїв підписали "Меморандум взаєморозуміння", в одному із пунктів якого зазначалося про необхідність сприяти тому, щоб електронний доступ до культурної спадщини Європи став частиною навчальних планів шкіл і університетів [2, с. 127-130].

Розробка онлайнових музейних систем інформації розпочалася ще наприкінці 1970-х рр. Першопрохідцями стали музеї США, Англії та Франції. Справжній скачок у розвитку музейних сітьових інформаційних систем відбувся у 1994 р. Сьогодні тисячі музеїв по всьому світу створили свої цифрові версії, більшість яких представлена в мережі Інтернет [3, с. 151-153].

Віртуальними називають музеї, що існують у мережі Інтернет "завдяки об'єднанню інформаційних і творчих ресурсів для створення принципово нових віртуальних продуктів: віртуальних виставок, колекцій, віртуальних версій неіснуючих об'єктів" [2, с. 67-68].

Автори посібника з музеєзнавства М. Й. Рутинський та О. В. Стецюк виділяють наступні види віртуальних музеїв: 1) віртуальні експозиційні галереї чи окремі тематичні виставки, що є цифровими аналогами реальних експозиційних залів, колекцій та виставок відповідного музею (вони репрезентовані на веб-сайті цього музею); 2) віртуальні музеї "другого покоління", створені шляхом суміщення масштабних міжмузейних колекцій та експозиційних галерей; такі музеї поєднують у собі цифрові зображення реальних пам'яток, що зберігаються й експонуються у сотнях різних музеїв, розташованих по всьому світу [2, с. 68].

Віртуальна екскурсія (лат. virtus – уявний, вигаданий, excursion – поїздка, подорож, похід) як складова частина навчального процесу – це форма, метод або прийом навчально-виховної роботи, суть якого полягає в умовному відвідуванні за допомогою Інтернету інтерактивних веб-сайтів визначних місць, музейних установ, мистецьких галерей світу, з метою активного засвоєння екскурсантом нових знань, цільової зацікавленості студентів музейною спадщиною і мотивування бажання безпосередньо відвідати те чи інше визначне місце або музей [1, с. 28].

Дослідження культури й побуту народів світу, їхнього походження, розселення та культурно-побутових взаємовідносин не можливе лише у теоретичному аспекті. Водночас етнографічна практика в Австралії, Африці, Америці та й у Європі для українських вишів та їхніх студентів на сьогодні з економічних причин не доступна. У такому разі у навчальному процесі посилюється роль музеїв.

Згідно генетичної класифікації музеїв за профільними типами для нас найбільш актуальними є музеї історичні (етнографічні, загальноісторичні, історії релігії, історико-побутові), а також краєзнавчі, природничі, художньо-мистецькі, музеї-майстерні, музеї-заповідники тощо.

Найдемократичнішим способом відвідування етнографічних музеїв світу є віртуальний.

В Інституті української філології та літературної творчості імені А. Малишка НПУ імені М. П. Драгоманова вже майже два десятиліття навчаються студенти за спеціальністю "Українська мова і література та українознавство". Згідно навчального плану драгоманівці протягом І-ІІ курсів вивчають дисципліни "Етнографія народів світу" та "Етнографія слов'янських народів". З метою глибоко та всебічного вивчення етнографічних особливостей народів світу, а також із метою зацікавлення студентів та створення позитивного іміджу дисциплін у навчальному процесі використовуються віртуальні навчальні екскурсії етнографічними музеями світу.

Матеріали віртуальних музеїв можуть використовувати викладач під час роботи над новим матеріалом, студенти у ході підготовки до практичних занять. Також доцільно використовувати музейні експонати як джерело інформації, готуючи повідомлення, реферати та наукові роботи.

Яким чином організована робота? Для того, щоб здійснити віртуальну етнографічну екскурсію студенти мають об'єднатися в пари (варіант – індивідуально, в малих групах, сімейні подорожі) і обрати із запропонованого викладачем переліку музей. Віртуальна екскурсія здійснюється на базі комп'ютерного класу Інституту, бібліотек університету, оснащених ПК, або вдома.

Під час віртуальної екскурсії студенти звертають увагу на історію створення музею, ретельно вивчають експонати та супровідні пояснювальні тексти, без яких більшість експонатів виявиться "німими". Сайти зарубіжних музеїв переважно англомовні, тому студенти мають можливість попрактикуватися у перекладі особисто або звернутися за допомогою до електронних перекладачів.

Відвідуючи віртуальну екскурсію студенти мають можливість зібрати необхідну інформацію з теми, скопіювати зображення експонатів, які використають на етапі оприлюднення результатів дослідження.

На практичному занятті чи індивідуальній роботі студенти демонструють звіт у формі мультимедійної презентації або слайд-фільму про відвідування музею. У звіті необхідно вказати: назву музею; адресу музею; дату відвідування; наявні експонати, що розповідають про етнічну історію, традиційну господарську діяльність, матеріальну і духовну культуру, а також побут того чи іншого народу; зображення етнографічних експонатів; анонс виставок з етнографії, які нещодавно експонувалися чи незабаром мають відбутися у музеї.

Окрім того, переважна більшість студентів звертає увагу на детальний маршрут проїзду від, наприклад, аеропорту до музею, а також на вартість квитків та екскурсії для різних категорій населення.

Останню порівнюють із цінами вітчизняних музейних установ.

Також подорожуючи віртуальними музеями доцільно вести так званий "щоденник екскурсій". У ньому студент фіксуватиме, що йому вже відомо з теми екскурсії, що він очікує дізнатися, які нові знання здобув під час екскурсії, які роздуми та почуття викликала екскурсія тощо. Зразок:

Щоденник віртуальних навчальних екскурсій
Назва музею
Дата відвідування
Юридична адреса
Адреса веб-сайту
Тема екскурсії
Мета екскурсії
Вид екскурсії за змістом (тематична/оглядова)

Що знаємо
Про що хочемо дізнатися
Про що дізналися
Які думки та почуття викликала екскурсія

Інші екскурсії, які варто відвідати для розширення і поглиблення знань з теми.

Таким чином, педагогічна наука не може залишатися осторонь процесів, що відбуваються у сфері новітніх інформаційних технологій. Віртуальна екскурсія як форма або метод навчально-виховної діяльності має впевнено увійти до практики сучасного педагога й зайняти свою нішу в системі освіти України.

*Використана література:*


1. *Подобєд О.* Віртуальні навчальні екскурсії історичними просторами України та зарубіжних країн / Олена Подобєд // Історія в сучасній школі. – 2012. – № 6. – С. 27-29.
2. *Рутинський М. Й., Стецюк О. В.* Музеєзнавство : навч. посіб. / М. Й. Рутинський, О. В. Стецюк. – К. : Знання, 2008. – 428 с.
3. *Черненко О.* Світові та українські музеї в умовах інформаційно-комп'ютерного суспільства / Олександр Черненко // Історико-географічні дослідження в Україні. – 2004. – Вип. 7. – С. 146-160.
4. *Hudson K.* A Social History of Museums (What the VisitorsThought) / Kenneth Hudson. – London : Macmillan Press, 1975. – 210 p.



***Аннотация***

*В статье акцентировано внимание на том, что в условиях открытого информационного общества приобретает актуальность обращения к виртуальным учебным экскурсиям. Сформулировано определение понятия "виртуальная экскурсия". Описан опыт проведения виртуальных экскурсий этнографическими музеями мира.*

***Annotation***

*In this article the fact that in an open information society is of relevance to access virtual educational excursions are focused. The definition of the term "virtual excursion" are formulated. The experience of the virtual excursions ethnographic museums in the world are described.*



**УДК: 94(477)331.102.24."1917/21"**



***Даниленко С. В.***


## В. Ф. ДУРДУКІВСЬКИЙ – ДИРЕКТОР ПЕРШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ (1917–1921 рр.)

Володимир Федорович Дурдуківський (1874–1938 рр.) – український педагог, ім'я якого сьогодні стає все більш відомим, а його педагогічні напрацювання знаходять все ширше застосування у практичній роботі сучасної української школи.

У 1917 році Володимир Федорович Дурдуківський став директором Першої української гімназії. Маючи високу національну свідомість, палку любов до українського народу, до своєї вітчизни, чималий досвід учасника українського національного руху, Володимир Федорович намагався створити дійсно національну школу, впроваджуючи систему національної освіти та виховання в гімназії. "Директором школи і, безперечно, її душею був Володимир Хведорович Дурдуківський, – згадував випускник гімназії Ю. Юркевич. – Педагог великого таланту і великої душі, він усього себе віддавав школі. Був він не одружений, школа була його єдиною родиною"[1].

Гімназія А. Жекуліної, в якій розташовувалася в перший рік існування школа В. Дурдуківського, вважалась на той час однією з кращих у Києві. Вона призначалася для дітей київських багатіїв. В українській гімназії, що носила ім'я Т. Шевченка, на початку вчилися тільки босі, напівроздягнені, голодні